

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

YİTRO • יתרו

MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER

BASED ON THE TEACHINGS AND WRITINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"צט

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift."

- Rabi Sacks

Düşünmeden Önce Teşekkür Etmek

• Bu özet, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısından uyarlanmıştır. Bu yazıya aşağıdaki adresten erişilebilir: <https://www.rabbitsacks.org/covenant-conversation/yitro/to-thank-before-we-think/>

On Emir Bene Yisrael'e bu hafta verilmektedir. Bu onlu liste genellikle beşer emirden oluşan iki grup olarak görülür. İlk grup Tanrı ile aramızdaki ilişkileri ele alır, ikinci grupsa insan akranlarımızla aramızdaki ilişkilere odaklanır. (İlk gruba anne ve babamızı onurlandırma emri de dâhildir, ama bunu da, Tanrı ile aramızdaki ilişkinin bir parçası olarak anlayabiliriz, çünkü Tanrı gibi ebeveynlerimiz de bizi dünyaya getirmişlerdir);

Ancak On Emir'e bakmanın başka bir yolu da, onları üçer emirden oluşan üç grup olarak görmektir. İlk üç emir (Tanrı'nın Bir olması, başka Tanrı'mız olmaması, Tanrı'nın İsmi'ni boş yere ağza almamak), Tanrı – yani kanunların Yazarı ve Otoritesi – hakkındadır. İkinci grup (Şabat'ı korumak, ebeveyni onurlandırmak, cinayet işlememek), yaratılışla ilgilidir. Şabat bize evrenin doğuşunu hatırlatır. Ebeveynlerimiz bizi var etmişlerdir. Cinayet yasaktır, çünkü hepimiz Tanrı'nın suretinde yaratılmışızdır (Bereşit 9:6). Üçüncü üçlü (zina işlememek, çalmamak, yalancı şahitlik etmemek), toplumun başlıca temelleriyle bağlantılıdır: evliliğin kutsiyeti, özel mülkiyet kanunları ve adaletin hüküm sürdüğü bir toplumun tesis edilmesi. Bunlardan herhangi birini kaybederseniz, özgürlük dağılmaya başlar.

Böylece üç kanun grubu vardır. Ama onuncu emir nedir ve bu grupların neresine uygundur?

"Akranının evine göz dikme. Akranının karısına, erkek veya kadın hizmetkârına, boğasına, eşeğine ve akranına ait hiçbir şeye göz dikme."

En azından yüzeysel bakımdan bu emir, konuşma veya eylem içeren diğer tüm emirlerden farklıdır. Kıskançlık, başkasının sahip olduğu bir şeyi arzulamak ise, düşünce, söz veya eylem değil, bir duygudur. **Duygularımıza hâkim olmak elimizde değildir. Öyleyse imrenme duygularını yasaklamak nasıl mümkün olabilir?** Makul olan, sadece kontrolümüz dâhilinde olan meseleleri emretmek veya yasaklamak değil midir? Ve her halükârda, ara sıra gelen imrenme ve kıskançlık spazmı, eğer sadece bir duygudan ibaretse ve başka insanlara

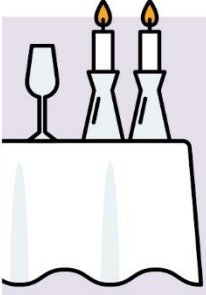
hiçbir zarar vermiyorsa, neden herhangi bir önem taşısın? Bu genellikle en garip kanun olarak görülür.

Ancak aslına bakılırsa, kıskançlığı hiç de garip değildir. Ne de olsa bu, On Emir'in, bir bütün olarak, bize anlamayı öğrettiği sosyal uyum ve düzeni baltalayan en temel kuvvettir. Bu on kanun, kıskançlığı yalnızca yasaklamakla kalmamakta, bize onun üzerine yükselmek için yardım da etmektedir. Kıskançlığın üzerine yükselmemize yardımcı olanlar, özellikle bize Tanrı'nın tarihteki ve hayatlarımızdaki Mevcudiyeti'ni hatırlatan ilk üç emir ve Yaratılış'ı hatırlatan ikinci üç emirdir.

Biz neden yaratıldık? Çünkü Tanrı, olmamızı istemiştir. Sahip olduğumuz her şeye sahibiz, çünkü Tanrı öyle istemiştir. Öyleyse neden başkalarının sahip olduğu şeylerin peşinde olalım? Eğer hayatımızda en önemli şey, Tanrı'nın gözünde nasıl görüldüğümüz ise, neden başka bir şeyi, sırf başka biri ona sahip diye isteyelim? Rekabet, sürtüşme ve kıskançlığın aklımıza girdiği nokta, kendimizi Tanrı karşısındaki durumumuz bağlamında tanımlamayı *kesip*, başkalarına göre tanımladığımız noktadır ve tüm bu duygular insanı yalnızca mutsuzluğa götürür.

Kıskançlığın panzehiri şükrandır. Ben Zoma, ancak sahip olduklarımızla mutlu olduğumuz ölçüde zengin olduğumuzu öğretir. Her gün gerçekleştirildiği takdirde hayatı değiştirebilecek nitelikte, güzel bir Yahudi uygulaması vardır. Sabahları herhangi bir şey yapmadan (hatta düşünmeden) önce söylediğimiz ilk sözcükler "*Mode Ani Lefaneha*", "Huzurunda teşekkür ediyorum, yaşayan ve ebedi Kral" şeklindedir. **Bu şekilde, düşünmeden önce teşekkür etmeyi öğreniriz.**

Eğer sahip olduklarımızı takdir etmeyi öğrenirsek, başka insanların nelere sahip olduklarını düşünmek yerine kendi sahip olduklarımızı kutlayabiliriz. Bu da olmadığımız bir insan olmaya can atmak yerine gerçek kişiliğimizi yaşamamıza olanak sağlar.

Şabat Sofrasında

1. Kişisel deneyimlerinize göre, kıskançlık doğal bir duygu mudur?
2. Kıskançlığın hayatımızda var olmasının pozitif bir yönü var mıdır?
3. Şükran duygusunun hayatınıza girmesine izin vermek, size kıskançlığı bertaraf etmekte nasıl yardımcı olabilir?

A STORY FOR SHABBAT

İki Genç Balık

Rabanit Rachelle Sprecher Fraenkel

İki genç balık birlikte yüzyüydüler. Birden karşılarna, diğer yöne doğru yüzmekte olan daha yaşlıca bir balık çıktı. Yaşlı balık onlara doğru kafasını salladı ve "Günaydın çocuklar! Su nasıl?" dedi. İki genç balık biraz daha yüzmeye devam ettikten sonra aralarından biri diğerine bakarak sordu: "Su da ne?"

Bu hikâyeye ilk olarak, Rabi Sacks'ın neslinin belki de en yetenekli yazarı olarak tarif ettiği David Foster Wallace tarafından anlatılmıştı. Hikâyenin ana fikri, hayatlarımızın en önemli ve en temel yönlerinin, hayatlarımızı kolaylaştıran ve verimli kılan yetenek ve armağanların, birçok kez basitçe gözden kaçtığı, fark edilmediği ve dolayısıyla çoğunlukla kanıksandığıdır. Bu nimetleri kabul etmek ve onlar için teşekkür etmek, onların gerçekliğini kavramamıza ve mübarek kıldığımız güzelliklerin zevkine tam olarak varabilmemize yardımcı olur.

Bir sonraki adım, hayatlarımızdaki sayısız nimetten sorumlu olan, bizim dışımızdaki bir Kaynağın varlığını anlamaktır. Aktif bir şekilde şükranımızı ifade ettiğimiz ve derin minnet duygularımızın tam olarak bilincinde olduğumuz zaman harika bir şey olur: Kendimizi, başkalarıyla karşılaştırmalar yapmaktan, kıskançlıktan ve bu haftaki *peraşada* verilen onuncu emirdeki, başkalarına ait şeylere arzu duyma yasağını ihlal etme olasılığından özgür kılabiliriz.

Tanınmayan bir minnettarlık, hiçbir zaman paraya çevrilmemiş bir çektir; hiç açılmamış bir armağandır.

- Rabanit Fraenkel, aynı zamanda *Yoetset Alaha* (*alaha* danışmanı) olarak da görev yaptığı *Nişmat* kuruluşunda *Alaha* öğretmeni ve *Matan*'in ileri düzey *Hilkhata* programının da direktörüdür.

A CLOSER LOOK

- Rabanit Fraenkel, Rabi Sacks'ın *Yitro* yazısı hakkındaki düşüncelerini paylaşıyor.

Rabi Sacks'ın sizin *midotunuz* (karakter özellikleriniz) üzerinde ne gibi etkileri oldu?

Rabi Sacks'tan öğrendiğim çok sayıda öğreti içinde beni en çok etkileyeni, Rabi'nin kardeşinin, o vefat ettikten bir ay sonra onu tarif etmek için söylediği çok kişisel bir cümle olmuştu. Alan Sacks şöyle demişti: "Kardeşimi hiçbir zaman *laşon ara* (olumsuz veya zarar verici konuşma) konuşurken duymadım."

Bu hayranlık verici bir ifadedir. Ve öyle sanıyorum ki kökünde, Rabi Sacks'ın bu haftaki *peraşada* öğrettiği fikirden kaynaklanmaktadır: Rabi Sacks, yerine getirdiği çok sayıdaki liderlik görevi içinde, tamamen farkında olduğu birçok sorunla karşılaşmakta ve bunların üzerine gidip onları düzeltmek için büyük bir gayretle çalışmaktaydı. Tabii ki bu, olumsuz konularla ilgilenmeyi ve bunlardan bahsetmeyi de gerektiriyordu. Ancak hiç kuşku yok ki, kendisi hiçbir zaman gerçekleri savuşturmamış, sırf "*Laşon Ara*" olur bahanesiyle belli başlı bilgileri veya şahsi sorumluluklarını göz ardı etmemiştir. Başka insanlar önemli sorunları ortaya attıkları zaman onları dinlerdi. Ama ruhunun kökünde, mevcudiyetinin en temel alışkanlıklarında şükran ve minnet duygularıyla doluydu, bir bolluk ve bereket hissine sahipti ve bu şükran tavrı onu başkaları hakkında olumsuz konuşma dürtüsünden özgür kılmaktaydı. Rabi Sacks bizi şimdi olduğumuzdan daha büyük görür ve gayretle çalışmamız halinde, birlikte, daha da büyük olabileceğimiz ümidini verirdi.

Rabi Sacks'ın *Yitro peraşası* hakkındaki yazılarında sizin için en kuvvetli esin kaynağı olan alıntı hangisi ve neden?

"Her gün dualarımıza bir şükran şarkısıyla başlarız – burada olduğumuz, içinde yaşayacak bir dünyamız olduğu, sevdiğimiz ve bizi seven aile ve arkadaşlarımız olduğu, şefkat ve iyilik eylemleri yoluyla Tanrı'nın Mevcudiyeti'nin bizim üzerimizden başkalarına akmasını mümkün

TORAH TRIVIA

S: Tora'da bir kişinin bir başkasının önünde eğildiği yedi olay vardır ve *Yitro*'ya geldiğimiz bu aşamada bu olayların hepsini okumayı tamamlamış bulunuyoruz. Bunların kaçını sayabilirsiniz?

Cevaplar:

1. Bu haftaki *peraşada* Moşe *Yitro*'nun önünde eğilmektedir (bkz. Şemot 18:7).
2. Avraam, çadırını ziyarete gelen üç adam olduğunu düşündüğü üç meleğin önünde eğilmişti (Bereşit 18:2).
3. Avraam, Mahpela Mağarası'nı satın aldığı zaman Bene Het'in önünde de eğilmişti (Bereşit 23:7-23:12).
4. Yaakov ve Esav tekrar buluştukları zaman Yaakov ile ailesi Esav'ın önünde eğilmişlerdi (Bereşit 33:6).
5. Yosef'in kardeşleri, tıpkı yıllar öncesinde rüyasında görmüş olduğu gibi onun önünde eğilmişlerdi (Bereşit 42:6 ve Bereşit 43:26).
6. Yosef, babasını Mısır'ın dışında, Mahpela Mağarası'nda gömeceğine söz verdiği zaman Yaakov eğilmişti (Bereşit 47:31).
7. Ve Yosef, babasını son kez ziyarete geldiği zaman onun önünde eğilmişti (Bereşit 48:12).

kılabileceğimiz, olasılıklarla dolu bir güne başlamak üzere olduğumuz için duyduğumuz şükranın şarkısıdır bu.”

Bu alıntı, yeni öğrendiğimiz şeyin esasıdır: güzelliği görme ve deneyimleme, kendimizi gerçekten şanslı hissetme ve bu şükran duygusunu başkalarıyla paylaşma kabiliyeti.

- David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon'dan temin edilebilir.

